

Iš leidinio „Lietuvos dvarai ir pilys“ 2015 m.

XIX a. Dautarų dvaras dar vadintas Viktoriške. Pagal 1896 m. inventorių, sodybą sudarė rūmai ir aštuoni įvairios paskirties pastatai. Pagrindinis dvaro akcentas – XX a. pr. vokiečių meistrų pastatytas nedidelis dvaro rūmų pastatas. Daug tokių pastatų yra kaimyninėje Latvijoje, todėl nenuostabu, kad toks dvaras atsirado ir pasienyje esančiuose Dautaruose. Dvaras vertingas tiek savo architektūra, tiek istorija.

Miškingose apylinkėse įsikūrusio Dautarų dvaro istorija yra susijusi su garsaus carinės Rusijos reformatoriaus (*past. – Rusijos imperijos ministro pirmininko*) Piotro Stolypino šeima. Vyriausioji P. Stolypino dukra Marija buvo ištekėjusi už vokiečių kilmės leitenanto Boriso fon Bocko, kuris 1910 m. dvarą paveldėjo iš savo mirusio brolio Oto fon Bocko.

Bockų šeima gyveno Berlyne. B. Fon Bockas tarnavo diplomatiniam korpuse. Paveldėjęs dvarą jis atsisakė diplomatinės karjeros, Berlyno aukštuomenės gyvenimo ir bendravimo su karališkąja šeima. 1910 metais B. Fon Bockas išėjo į atsargą ir su šeima persikėlė į Dautarus, nusprendęs čia gyventi žiemą, o vasaras leisti žmonos Marijos dvare Piliamante, prie Kėdainių, netoli jos tėvų dvaro Kalnaberžėje (*past. – Kėdainių raj.*).

Netoli Dautarų dvaro, Lūšėje, yra išlikusi mūrinė raudonų plytų geležinkelio stotis. Geležinkelio bėgiai buvo nutiesti per dvaro žemes. Prikabinę prie traukinio nuosavą, prabangiai įrengtą vagoną, tiek fon Bockai, tiek Stolypinai iš Peterburgo galėjo lankyti vieni kitus ir keliauti į Europą.

Dvaro rūmai buvo nedidelis, jaukus, raudonų plytų su mansarda ir balkonais abiejose pusėse pastatas, išsiskiriantis saikinga fasadų kompozicija, gražiomis proporcijomis ir stiliaus vientisumu. Dvarą supo peizažinio tipo parkas. Marija Stolypina – fon Bock labai mėgo šią nedidelę dvaro sodybą. Galbūt todėl, kad Stolypinų šeima nemėgo didelių dvarų ir vasaras praleisdavo Lietuvoje, mažame Kalnaberžės dvare, o ne savo penkiuose dideliuose Pamaskvės dvaruose.

1911 m. pavasarį P. Stolypinas atvyko į Dautarus. M. fon Bock savo prisiminimuose rašė, kad sėdėdamas rūmų balkone ir vaikščiodamas po parką P. Stolypinas grožėjosi su niekuo nepalyginamu gamtos paveikslu, atbundančia gamta. Ilgi pasivaikščiojimai su mylima dukra, jodinėjimas žirgais, vakarais bendravimas žaidžiant bridžą būdavo kaip nuostabus sapnas.

M. fon Bock buvusi labai gera, užjausdavusi vargšus, lankydavusi ir šelpdavusi sergančiuosius, o pats baronas buvęs išlaidus, nelabai prižiūrėjęs dvarą.

Dvaras garsėjo savo biblioteka, parvežta iš Kalnaberžės dvaro (*past. - didelę jos dalį sudarė knygos iš garsaus rusų poeto Michailo Lermontovo bibliotekos*).

Tuometinis Dautarų dvaras turėjo didžiulius miškų ir dirbamų žemių plotus, durpyną, plytinę. Pagaminta produkcija buvo eksploatuojama į Europos šalis netoli dvaro nutiestu geležinkeliu. Per Pirmąjį pasaulinį karą Dautarų dvaro pastatuose vokiečiai buvo įrengę maisto ir pašarų sandėlius, paskyrę savo valdytoją.

1933 m. (*past. – po M. Krupavičiaus žemės reformos, per kurią dvarų žemė buvo išdalinta kumečiams*) Bockų šeima pardavė sodybą ir išvyko gyventi į užsienį.“

Antras pagal rangą carinės Rusijos imperijos žmogus - ministras pirmininkas Piotras Stolypinas – labai žavėjosi Lietuva. Būtent čia jis sėmėsi idėjų savo garsiajai reformų programai, nors dėl tragiškų aplinkybių įgyvendino tik penktadalį numatytų perraainų. Dėl P. Stolypino vykdomų reformų nuo 1906 rugpjūčio iki 1911 rugsėjo į jį kėsintasi 10 kartų, 11-as - Kijevo teatre - buvo lemtingas. Prieš

lemtingą savo išvyką į Kijevo P. Stolypinas ilsėjosi savo dukters Marijos fon Bock dvare Dautaruose.

Piotro Stolypino sūnus Arkadijus savo prisiminimuose (Arcady Stolypine, *De l'Empire à l'exil: Avant et après 1917: Mémoires*; avec la collaboration de Dimitri Stolypine, Paris: Albin Michel, 1996) taip pat pabrėžia Stolypinų šeimos meilę Lietuvai.

„Pagal kilmę Stolypinai yra lietuvių, tiksliau – senųjų prūsų, giminės žmonės. Manyje yra dvi sielos: viena jų – rusiška, kita – lietuviška. Tai aš supratau parvažiuoęs Kalnaberžėn. Ir tai išliko iki šios dienos.“